

УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

UDC 81
UDC 82
UDC 008

ISSN 2545-3998

ПАЛИМПСЕСТ

МЕЃУНАРОДНО СПИСАНИЕ ЗА ЛИНГВИСТИЧКИ, КНИЖЕВНИ
И КУЛТУРОЛОШКИ ИСТРАЖУВАЊА

PALIMPSEST

INTERNATIONAL JOURNAL FOR LINGUISTIC, LITERARY
AND CULTURAL RESEARCH

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ГОД. III, БР. 6
ШТИП, 2018

VOL. III, NO 6
STIP, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

Год. 3, Бр. 6
Штип, 2018

Vol. 3, No 6
Stip, 2018

PALMK, VOL 3, NO 6, STIP, MACEDONIA, 2018

ПАЛИМПСЕСТ

Меѓународно списание за лингвистички, книжевни
и културолошки истражувања

ИЗДАВА

Универзитет „Гоце Делчев“, Филолошки факултет, Штип,
Република Македонија

ГЛАВЕН И ОДГОВОРЕН УРЕДНИК

Ранко Младеноски

УРЕДУВАЧКИ ОДБОР

Виктор Фридман, Универзитет во Чикаго, САД
Толе Белчев, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Нина Даскаловска, Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
Ала Шешкен, Универзитет Ломоносов, Руска Федерација
Олга Панкина, НВО Македонски културен центар, Руска Федерација
Георгета Раца, Универзитет Банат, Романија
Астрид Симоне Грослер, Универзитет Банат, Романија
Горан Калоѓера, Универзитет во Риека, Хрватска
Дејан Дуриќ, Универзитет во Риека, Хрватска
Шандор Чегледи, Универзитет во Панонија, Унгарија
Ева Бус, Универзитет во Панонија, Унгарија
Хусејин Озбај, Универзитет Гази, Република Турција
Зеки Ѓурел, Универзитет Гази, Република Турција
Елена Дараданова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Ина Христова, Универзитет „Св. Климент Охридски“, Република Бугарија
Џозеф Пониах, Национален институт за технологија, Индија
Сатхарај Венкатесан, Национален институт за технологија, Индија
Петар Пенда, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Данило Капасо, Универзитет во Бања Лука, Босна и Херцеговина
Мета Лах, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Намита Субиото, Универзитет во Љубљана, Република Словенија
Ана Пеличер-Санчез, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Мајкл Грини, Универзитет во Нотингам, Велика Британија
Татјана Ѓурин, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Диана Поповиќ, Универзитет во Нови Сад, Република Србија
Жан Пол Мејер, Универзитет во Стразбур, Република Франција
Жан Марк Веркруз, Универзитет во Артуа, Република Франција
Регула Бусин, Швајцарија
Натале Фиорето, Универзитет во Перуца, Италија
Оливер Хербст, Универзитет во Вурцбург, Германија

PALIMPSEST

International Journal for Linguistic, Literary
and Cultural Research

PUBLISHED BY

Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip,
Republic of Macedonia

EDITOR-IN-CHIEF

Ranko Mladenovski

EDITORIAL BOARD

Victor Friedman, University of Chicago, United States of America
Tole Belcev, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Nina Daskalovska, Goce Delcev University, Republic of Macedonia
Alla Sheshken, Lomonosov Moscow State University, Russian Federation
Olga Pankina, NGO Macedonian Cultural Centre, Russian Federation
Georgeta Rata, Banat University, Romania
Astrid Simone Grosler, Banat University, Romania
Goran Kalogjera, University of Rijeka, Croatia
Dejan Duric, University of Rijeka, Croatia
Sándor Czegledi, University of Pannonia, Hungary
Éva Bús, University of Pannonia, Hungary
Husejin Ozbaj, GAZI University, Republic of Turkey
Zeki Gurel, GAZI University, Republic of Turkey
Elena Daradanova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Ina Hristova, Sofia University "St. Kliment Ohridski", Republic of Bulgaria
Joseph Ponniah, National Institute of Technology, India
Sathyaraj Venkatesan, National Institute of Technology, India
Petar Penda, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Danilo Capasso, University of Banja Luka, Bosnia and Herzegovina
Meta Lah, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Namita Subiotto, University of Ljubljana, Republic of Slovenia
Ana Pellicer Sanchez, The University of Nottingham, United Kingdom
Michael Greaney, Lancaster University, United Kingdom
Tatjana Durin, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Diana Popovic, University of Novi Sad, Republic of Serbia
Jean-Paul Meyer, University of Strasbourg, French Republic
Jean-Marc Vercruysse, Artois University, French Republic
Regula Busin, Switzerland
Natale Fioretto, University of Perugia, Italy
Oliver Herbst, University of Wurzburg, Germany

РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ

Драгана Кузмановска
Толе Белчев
Нина Даскаловска
Билјана Ивановска
Светлана Јакимовска
Марија Леонтиќ
Јована Караникиќ Јосимовска

ЈАЗИЧНО УРЕДУВАЊЕ

Даница Гавриловска–Атанасовска (македонски јазик)
Весна Продановска (англиски јазик)
Толе Белчев (руски јазик)
Билјана Ивановска (германски јазик)
Марија Леонтиќ (турски јазик)
Светлана Јакимовска (француски јазик)
Јована Караникиќ Јосимовска (италијански јазик)

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК

Славе Димитров

АДРЕСА

ПАЛИМПСЕСТ
РЕДАКЦИСКИ СОВЕТ
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
п. фах 201
МК-2000 Штип, Македонија

Меѓународното научно списание „Палимпсест“ излегува двапати годишно во печатена и во електронска форма на посебна веб-страница на веб-порталот на

Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип:

<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Трудовите во списанието се објавуваат на следните јазици: македонски јазик, англиски јазик, германски јазик, француски јазик, руски јазик, турски јазик и италијански јазик.

Трудовите се рецензираат.

EDITORIAL COUNCIL

Dragana Kuzmanovska
Tole Belcev
Nina Daskalovska
Biljana Ivanovska
Svetlana Jakimovska
Marija Leontik
Jovana Karanikik Josimovska

LANGUAGE EDITORS

Danica Gavrilovska-Atanasovska (Macedonian language)
Vesna Prodanovska (English language)
Tole Belcev (Russian language)
Biljana Ivanovska (German language)
Marija Leontik (Turkish language)
Svetlana Jakimovska (French language)
Jovana Karanikik Josimovska (Italian language)

TECHNICAL EDITOR

Slave Dimitrov

ADDRESS

PALIMPSEST

EDITORIAL COUNCIL

Faculty of Philology
Krste Misirkov 10-A
P.O. Box 201
MK-2000, Stip, Macedonia

The International Scientific Journal "Palimpsest" is issued twice a year in printed form and online at the following website of the web portal of Goce Delcev University in Stip:
<http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL>

Papers can be submitted and published in the following languages: Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish and Italian language.

All papers are peer-reviewed.

BIBLIOGRAPHIC INFORMATION

Journal Name	PALIMPSEST International Journal for Linguistic, Literary and Cultural Research
Abbreviation	PALMK
ISSN (print)	2545-398X
ISSN (online)	2545-3998
Knowledge field:	UDC 81
UDC code	UDC 82
	UDC 008
Article Format	HTML/ PDF; PRINT/ B5
Article Language	Macedonian, English, German, French, Russian, Turkish, Italian
Type of Access	Open Access e-journal
Type of Review	Double-blind peer review
Type of Publication	Electronic version and print version
First Published	2016
Publisher	Goce Delcev University, Faculty of Philology, Stip, Republic of Macedonia
Frequency of Publication	Twice a year
Subject Category	Language and Linguistics, Literature and Literary Theory, Education, Cultural Studies
Chief Editor	Ranko Mladenoski
Country of Origin	Republic of Macedonia
Online Address	http://js.ugd.edu.mk/index.php/PAL
E-mail	palimpsest@ugd.edu.mk Academia edu https://www.ugd.academia.edu/ PALIMPSESTПАЛИМПСЕСТ
	Research Gate https://www.researchgate.net/profile/Palimpsest_Palimpsest2
Profiles	Facebook Palimpsest / Палимпсест Twitter https://twitter.com/palimpsest22 SCRIBD https://www.scribd.com/user/359191573/Palimpsest-Палимпсест

СОДРЖИНА / TABLE OF CONTENTS

15 ПРЕДГОВОР

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

Tole Belcev, editor of Palimpsest

ЈАЗИК / LANGUAGE

19 Gondo Bleu Gildas

COMPARAISON ET MARQUEURS COMPARATIFS EN DAN EST

Gondo Bleu Gildas

COMPARISON AND COMPARATIVE MARKERS IN DAN EAST

33 Luciana Guido Shrempf

ANALISI LINGUISTICA DI ALCUNE CARATTERISTICHE MORFOSINTATTICHE E LESSICALI DELLA COMUNICAZIONE SOCIALE IN ITALIA

Luciana Guido Shrempf

LINGUISTIC ANALYSIS OF SOME MORPHOSYNTACTIC AND LEXICAL CHARACTERISTICS OF SOCIAL COMMUNICATION IN ITALY

45 Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

DAL BILINGUISMO AL PLURILINGUISMO, DALLA MULTICULTURALITÀ ALL'INTERCULTURALITÀ. ESSERE ITALIANI IN ISTRIA

Rita Scotti Jurić, Isabella Matticchio

FROM BILINGUALISM TO PLURILINGUALISM, FROM MULTICULTURALISM TO INTERCULTURALISM. BEING ITALIAN IN ISTRIA

55 Sanja Maglov

A GENRE-BASED ANALYSIS OF VARIATION IN THE SOCIAL SCIENCE AND MECHANICAL ENGINEERING ABSTRACTS IN ENGLISH AND SERBIAN

69 Gülşen Yılmaz

KALIP SÖZLER ve “YABANCILAR İÇİN TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ” ADLI DERS KİTABINDAKİ KALIP SÖZLERİN ANLAMSAZ ve BAĞLAMSAL OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Gülşen Yılmaz

THE SEMANTIC AND CONTEXTUAL ASSESMENT OF CLICHÉ WORDS IN THE COURSE BOOK “TURKISH TEACHING SET FOR FOREIGNERS”

81 Виолета Јанушева, Христина Видевска

УПОТРЕБА НА ТОЧКАТА ВО ЗНАЦИТЕ ЗА ДИРЕКТНА РЕЧ ВО
МАКЕДОНСКИОТ СТАНДАРДЕН ЈАЗИК

Violeta Janusheva, Hristina Videvska

THE USE OF THE FULL STOP IN THE DIRECT SPEECH IN THE
MACEDONIAN STANDARD LANGUAGE

93 Zoran Nikolovski

AN OVERVIEW OF LANGUAGE POLICY IN FRANCE

101 Катарина Ѓурчевска Атанасовска, Соња Китановска-Кимовска

СТИЛОТ И ПРЕВЕДУВАЊЕТО НИЗ ПРИЗМАТА НА КОГНИТИВНАТА
УЛОГА НА ПРЕВЕДУВАЧОТ КАКО ПРИМАТЕЛ НА ТЕКСТОТ ПРИ
КРЕАТИВНИОТ ПРОЦЕС

Katarina Gjurchevska Atanasovska, Sonya Kitanovska-Kimovska

TRANSLATION AND STYLE PERCEIVED THROUGH THE COGNITIVE
ROLE OF THE TRANSLATOR AS A TEXT RECEIVER DURING THE
CREATIVE PROCESS

113 Марија Кусевска

ТЕОРЕТСКИ ПРЕТПОСТАВКИ НА ДИРЕКТНОТО И ИНДИРЕКТНОТО
ИЗРАЗУВАЊЕ

Marija Kusevska

THEORETICAL PERSPECTIVES OF DIRECTNESS AND INDIRECTNESS

125 Марија Леонтик

ВИДОВИ РЕЧЕНИЦИ ВО ТУРСКИОТ ЈАЗИК И НИВНИТЕ
ЕКВИВАЛЕНТИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

Marija Leontik

TYPES OF SENTENCES IN TURKISH LANGUAGE AND THEIR
EQUIVALENCE IN MACEDONIAN LANGUAGE

137 Деспина Минова

ПРИЛОЗИТЕ ВО РОМАНОТ „ЦРНА КНИГА“ ОД ОРХАН ПАМУК И
НИВНИТЕ ПРЕВОДНИ ЕКВИВАЛЕНТИ ВО ПРЕВОДОТ НА ИЛХАМИ
ЕМИН

Despina Minova

ARTICLES IN THE NOVEL „BLACK BOOK“ BY ORHAN PAMUK AND
THEIR TRANSLATION EQUIVALENTS IN THE TRANSLATION OF ILHAMI
EMIN

КНИЖЕВНОСТ / LITERATURE

- 151 Ali Lihi**
DE L'ONOMASTIQUE ET DE L'ESPACE FICTIONNALISE:
L'AFFIRMATION DE L'IDENTITE DANS L'ŒUVRE DE MOHA SOUAG
Ali Lihi
ONOMASTICS AND FICTIONALIZED SPACE:
AFFIRMATION OF IDENTITY IN THE WORK OF MOHA SOUAG
- 161 Eva Mesárová**
SCRITTORE-TRADUTTORE E CULTURA LETTERARIA EUROPEA
Eva Mesárová
WRITER-TRANSLATOR AND EUROPEAN LITERARY CULTURE
- 171 Turgay Kabak**
RİZE İLİNDE ÖLÜM ETRAFINDA GELİŞEN HALK İNANIŞLARI ÜZERİNE
Turgay Kabak
SOCIAL BELIEFS DEVELOPED AROUND DEATH IN RIZE PROVINCE
- 179 Ignac Fock**
LA FOLIE DE FLAUBERT DANS LES MÉMOIRES D'UN FOU:
CONCILIER L'AUTOBIOGRAPHIE ET LA FICTION
Ignac Fock
FLAUBERT'S MADNESS IN MEMOIRS OF A MADMAN:
RECONCILING AUTOBIOGRAPHY AND FICTION
- 209 Eva Gjorgjievska**
LE DÉVELOPPEMENT ET LA DÉGRADATION D'UN PERSONNAGE
DE PROUST: LE BARON DE CHARLUS
Eva Gjorgjievska
THE DEVELOPMENT AND THE DEGRADATION OF A PROUSTIAN
CHARACTER: THE BARON DE CHARLUS
- 217 Danijela Kostadinović**
FEATURES OF SHORT STORIES FOR CHILDREN BY MOŠA ODALOVIĆ
- 227 Neslihan Huri Yiğit**
AFYONKARAHİSAR YÖRESİ KÖY SEYİRLİK OYUNLARINDAN
"DEVECİ" OYUNU
Neslihan Huri Yiğit
A THEATRICAL VILLAGE PLAY FROM AFYONKARAHISAR REGION:
"CAMELEER PLAY"

КУЛТУРА / CULTURE

227 Petar Namicev, Ekaterina Namiceva

WOOD CARVING – TRADITIONAL ART EMBEDDED IN THE
HISTORIC OBJECTS

241 Стојанче Костов

КОРЕОГРАФИЈА И СЦЕНСКА АДАПТАЦИЈА –
ФОРМИ НА СЦЕНСКО-УМЕТНИЧКА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ОРСКАТА
ТРАДИЦИЈА (КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА)

Stojance Kostov

COREOGRAPHY AND STAGE ADAPTATION -
FORMS OF STAGE PRESENTATION OF THE FOLK DANCE TRADITION
(COMPARATIVE ANALYSIS)

251 Маја Манчевска

УЛОГАТА НА ФЕМИНИЗМОТ ВО БОРБАТА ЗА ПОЛИТИЧКА
ПАРТИЦИПАЦИЈА

Maja Mancevska

THE ROLE OF FEMINISM IN THE STRUGGLE FOR POLITICAL PARTICI-
PATION

МЕТОДИКА НА НАСТАВАТА / TEACHING METHODOLOGY

267 Tatjana Marjanović

FOUR SUCCESSIVE GENERATIONS OF STUDENTS AND A GRAMMAR
TEST: SHOULD WE BE ALARMED?

281 Марија Тодорова, Татјана Уланска

УСВОЈУВАЊЕ НА ШПАНСКИОТ ЈАЗИК КАКО ТРЕТ ЈАЗИК КАЈ
МАКЕДОНСКИТЕ СТУДЕНТИ

Marija Todorova, Tatjana Ulanska

ACQUISITION OF SPANISH AS A THIRD LANGUAGE BY MACEDONIAN
LEARNERS

ПРИКАЗИ / BOOK REVIEWS

293 Васил Тоциновски

ИДЕИТЕ И ИДЕАЛИТЕ НА XIX ВЕК ВО ПРИЛЕП И ПРИЛЕПСКО

Vasil Tocinovski

THE IDEAS AND IDEALS OF THE XIX CENTURY IN PRILEP
AND THE PRILEP REGION

297 Луси Караниколова-Чочоровска

„ХЕРАКЛЕЈА ЛИНКЕСТИС“ ОД ВАЊА АНГЕЛОВА ИЛИ: ЗА
ДРЕВНОСТА, СТАМЕНОСТА, ЧОВЕЧНОСТА И БЕСКОНЕЧНОСТА

Lusi Karanikolova-Chochorovska

„HERACLEA LYNCESTIS“ FROM VANJA ANGELOVA OR: ABOUT AN-
CIENT HISTORY, TOUGHNESS, HUMANITY AND INFINITY

ДОДАТОК / APPENDIX

305 ПОВИК ЗА ОБЈАВУВАЊЕ ТРУДОВИ

ВО МЕЃУНАРОДНОТО НАУЧНО СПИСАНИЕ „ПАЛИМПСЕСТ“

CALL FOR PAPERS

FOR THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL “PALIMPSEST”

ПРЕДГОВОР

Шестиот број на меѓународното научно списание „Палимпсест“ доаѓа како потврда на заложбите од уредниците на оваа научна публикација, но и на раководството и на сиот наставен кадар од Филолошкиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, за поставување на квалитетот на списанието во секоја смисла на едно повисоко ниво во однос на сите претходно објавени броеви. Впрочем, трудовите што се објавуваат во овој број од списанието и нивната солидна научно-истражувачка вредност го илустрираат зголемениот интерес на лингвистите, книжевните теоретичари, историчари и критичари, културолозите и методичарите на наставата од Македонија и од странство за учество во креирањето на секој нареден број. Имено, во шестиот број на „Палимпсест“ се приложени 25 научни, стручни и прегледни трудови на автори од Македонија (од Универзитетот „Гоце Делчев во Штип, од Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Битола и од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје), но и од други земји како што се Србија, Хрватска, Словенија, Босна и Херцеговина, Словачка, Турција, Брегот на Слоновата Коска и Мароко, во петте постојани рубрики од списанието: Јазик, Книжевност, Култура, Методика на наставата и Прикази. Очигледно е дека за меѓународното научно списание „Палимпсест“, полека но сигурно, се прошируваат сферите на интерес во голем број научни кругови во разни држави од нашава планета. Во таа смисла, пријатно изненадува покажаниот огромен интерес за објавување на научни и стручни трудови во „Палимпсест“ од нашите почитувани колешки и колеги од африканскиот научен круг.

Од друга страна, преку интересот на странските истражувачи за нашето списание, на индиректен начин и Филолошкиот факултет од Штип ја продлабочува и ја проширува научната соработка со поголем број странски универзитети што е во духот на современото високо образование во светски рамки. Во таа смисла, со задоволство можеме да констатираме дека меѓународното научно списание „Палимпсест“ дава значаен прилог во развојот и растежот на нашиот Факултет на меѓународно ниво.

Нема сомнение дека ова наше меѓународно научно списание и натаму ќе се развива по нагорна линија со што ќе нуди значаен придонес во унапредувањето и афирмирањето на македонската, но и на светската модерна научно-истражувачка работа од областите лингвистика, наука за книжевноста, методика на наставата и културологија. Упорноста и ентузијазмот на големиот број учесници од 17 земји во светот коишто се вклучени во креирањето на секој број од „Палимпсест“ претставуваат солидна основа за нашата верба во брзиот растеж на квалитетот на оваа меѓународна научна публикација. Со таква верба и ви ги нудиме за читање трудовите од шестиот број на „Палимпсест“.

Толе Белчев, уредник на „Палимпсест“

FOREWORD

The sixth issue of the international scientific journal "Palimpsest" is not only a confirmation of the efforts of the editors of this scientific publication, but also of the management and the academic staff of the Faculty of Philology at Goce Delcev University - Stip for raising the journal's quality in every sense to a higher level in relation to all previously published issues. In fact, the papers published in this issue and their solid scientific and research value illustrate the growing interest of linguists, literary theorists, historians and critics, cultural scientists and teaching methodologists from Macedonia and abroad for participating in the creation of each upcoming issue. Namely, the sixth issue of "Palimpsest" contains 25 research, theoretical and review papers by authors not only from Macedonia (from Goce Delcev University in Stip, St. Kliment Ohridski University in Bitola, and St. Cyril and Methodius University in Skopje), but also from other countries such as Serbia, Croatia, Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Slovakia, Turkey, Ivory Coast and Morocco, in the five permanent sections of the journal: Language, Literature, Culture, Teaching Methodology and Book Reviews. It is obvious that the international scientific journal "Palimpsest" slowly but surely expands its areas of interest in many scientific circles in many countries worldwide. In that sense, it is a pleasant surprise that there is great interest in publishing research and theoretical papers in our journal by our respected colleagues from the African scientific circles.

On the other hand, through the interest of foreign researchers the Faculty of Philology in Stip indirectly deepens and extends the scientific cooperation with a number of foreign universities, which is in the spirit of contemporary higher education worldwide. In that sense, we can gladly state that the international scientific journal "Palimpsest" gives a significant contribution to the development and growth of our Faculty internationally.

There is no doubt that this international scientific journal will continue to develop in an upward direction, which will offer significant contribution to the promotion and affirmation of the Macedonian as well as the world's modern scientific and research work in the fields of linguistics, literary theory, teaching methodology and culture. The persistence and enthusiasm of the large number of participants from 17 countries in the world involved in the creation of every issue of "Palimpsest" provide a solid basis for our belief in the rapid growth of the quality of this international scientific publication. With such faith, we invite you to read the papers in the sixth issue of "Palimpsest".

Tole Belcev, editor of "Palimpsest"

„ХЕРАКЛЕЈА ЛИНКЕСТИС“ ОД ВАЊА АНГЕЛОВА ИЛИ: ЗА ДРЕВНОСТА, СТАМЕНОСТА, ЧОВЕЧНОСТА И БЕСКОНЕЧНОСТА

Луси Караниколова-Чочоровска
Универзитет „Гоце Делчев“, Република Македонија
lusi.karanikolova@ugd.edu.mk

„Македонија – Теогонија – Космогонија“

Апстракт: Во овој текст се прави обид за елементарно приопштување на поезијата од стихозбирката „Хераклеја Линкестис“ од Вања Лазарова на македонски јазик. Акцентот е ставен на структурата на стихозбирката чии песни се инспирирани од Македонија и од македонското минато. Главен адут на оваа поезија, според нашето мислење, е метафората на каменот која се поврзува со македонската историја и македонската почва, некогаш и сега.

Клучни зборови: *Македонија, македонска историја, камен, метафора на каменот, симболика на каменот.*

Ја ползувам констатацијата на Јордан Плевнеш „Македонија – Теогонија – Космогонија“ преземена од стиховите на песната „Мојата Македонија“ од оваа поетска книга, а искажана во рецензијата по повод објавувањето на стихозбирката „Хераклеја Линкестис“ од Вања Ангелова на македонски јазик, како лајтмотив, со намера да го претставам семантичкиот опсег на поезијата на оваа реномирана бугарска поетеса, а која сега е приопштена за македонската читателска публика во препев на Петре Димовски.

Станува збор за поезија за македонската древност и стаменост, за човековата човечност и неговата бесконечност, изразена во вкупно 56 стихотворби, распоредени во три циклуса: „Линкестиди“ (8 песни), „Одзвучи од Хераклеја“ (35 песни) и „Звуци од кифара и кинор“ (13 песни).

Оваа поетска книга Васил Тоциновски ќе ја нарече „историска поема“ (Ангелова, 2018, стр. 85), а нејзината авторка „книжевен археолог“. (Ангелова, 2018, стр. 84).

И навистина, 56-те песни сочинуваат своевидно единство, зачувале себесвојствена линеарност, типична за едно наративно писмо, одржуваат свој сопствен интегритет кој се базира, во првиот циклус врз инспиративноста на древниот македонски антички град Хераклеја, во вториот циклус врз античката митологија и во третиот врз хронологијата на македонското дамнешно, претхристијанско минато. Во стихотворбите не е тешко да се

лоцира лирски субјект во кој се препознава нежноста и ранливоста на женската душа, објективноста на интелектуалецот и научникот и, пред сè, широкиот и несебичен светоглед на уметникот. Тој лирски субјект е едновременно и јас-наратор, како што со право го квалификува и Тоциновски, зашто навистина, поезијата од оваа стихозбирка е првенствено наративна, има епско кажување, што пак, едновременно ѝ дава за право да биде и поемична: таа има и висока доза на лиричност во себе.

Како јас ги „поедноставувам“ 56-те стихотворби од оваа поетска книга?!

Имено, првиот циклус „Линкестида“ со најмал број песни, вкупно осум, како да има задача да ѝ придаде македонска нота на севкупната поезија. Чинам дека тоа успешно го прави, зашто македонистичката тематика и проблематика се загатнати уште во самото заглавие на стихозбирката. Првите осум песни поседуваат и македонска хронотопија: местото е македонско и во Македонија, а времето е минато, сегашно и можеби и идно. Си дозволувам експлицитно да го потенцирам овој факт во поезијата на современата бугарска поетеса Вања Ангелова од едноставна причина што и таа земјата која ја опева во оваа стихозбирка ја именува како „Мојата Македонија“. Тоа е заглавие на песна од овој прв циклус во која се чувствува искрената љубов и поврзаност, ќе речам дури и припадност на поетесата на древната и сегашната македонска почва, но искрено, егзалтирано и чесно:

„Патот ме водеше назад
во времето на контроверзната дијахронија.
Огромна пропаст, буен водопад,
свезди, магли, системи... Космогонија...
(.....)
Не ме напуштај овој пат, касмет!
Ме очекува прекрасна Македонија
во светилишта и храмови, во дворци.
(.....)
Делата им се во стих од 'Теогонија'!
За крај не треба да зборуваме!
Моќна е и славна Македонија.
Со својата убавина таа ќе ме омаи.
Земјата се распукува и преродува.
Вечен е небесниот бескрај!
Судбината во него тивко се прилагодува.
Запеј слободен владетеле!
Животот подготви ароматија!
Добредојде, здраво, сонот воскресел!
Здраво, голема моја Македонија!“ (Ангелова, 2018, стр. 11).

Си дозволувам во овие стихови, кои се чини даваат своевидна семантичка предлошка на севкупното поетско ткиво на стихозбирката, да ја

прочитам метафората – тријадата: Македонија како Теогонија и Космогонија. Тоа е извонредно голема поетска и историска храброст. И вистина...

Вториот циклус, озаглавен како „Одзвучи од Хераклеја“ има митолошка настроеност. Тука се песните: „Хераклеја и Херакле“, „Танцот на Бакхус“, „Дионисиј“, „Менадата и Херкулес“, „Амазонската царица“, „Подземното царство“...

Има во овие стихови многу лични, човечки и женски доживувања и значења, древни и сегашни, има во нив и една латентна и сеприсутна филантропска мудрост која многу спонтано и неосетно ја поврзува древноста со денешницата, а предисторијата и митското го трансцендентира кон иднината. И, пред сè, тука има многу живот, обичен, човечки, распространет и скриен низ бројните симболи, метафори и митски имиња.

Ќе ја одгатнеме загатнатата дилема, сосема малку позната или воопшто непозната во пошироката македонска културна јавност – зошто Хераклеја, името на древниот македонски град, основан од Филип II Македонски, и Херакле, митскиот горостас и синоним за непобедливост и непокорност кој се стекнал со бесмртност, имаат речиси исто име: женско и машко, име со иста етимологија?! Според зборовите на поетесата Ангелова, а повикувајќи се на извори од бугарско и руско потекло, Херакле е основоположник на првата македонска династија, Аргеади, иако во сите учебници, енциклопедии и извори за митологијата, главно од западноевропска провиниенција, Херакле е антички „грчки“ митски јунак.

Третиот циклус поезија од оваа стихозбирка носи наслов „Звучи од кифара и кинор“. Тринаесетте песни ја опеваат подалечната македонска историја, опеваат дел од древното македонско минато. „Коњаникот од Пела“, „Македонци и Дардани“, „Филип II Македонски“, „Македонските династии“, „Вергинската звезда“, се некои од насловите на овие песни.

Опитниот читател на поезијата од стихозбирката „Хераклеја Линкестис“ од Вања Ангелова, длабоко сум уверена во тоа, задолжително ќе застане пред метафората на каменот, како извонредно доминантен семантички „камен на сопнување“. Неколку песни ја „носат“ оваа метафора во заглавието: „Монологот на каменот“, „Поемите на каменот“, „Маката на камењата“, „Хераклејските камења“. Низ повеќето од 56-те песни, пак, каменот како метафора ќе се сретне низ самите стихови.

„Урнатини, пеплишта, старини...

Јазикот и зборот се врежани во книга.

(.....)

И каменот ја воспева вечноста

и за себе зборува во стихови.

(.....)

И каменот не сака да е молчелив

и во стихови за себе говори“. (Од песната „Монолог на каменот“, Ангелова, 2018, стр. 4).

Првичниот обид за толкување на метафората на каменот, логично е тоа, ќе се сведе на стаменост, цврстина, издржливост, истрајност, опстојување, вечност, статичност, постојаност. Може да се каже дека таквото значење на метафората на каменот во оваа поезија е легитимно и присутно, особено ако оваа метафора се врзе за Македонија, за македонската земја и за македонската историја.

Во културната меморија на народите од светот, каменот има поширока симболика. „Постои тесна врска меѓу душата и каменот. Според легендата за Прометеј, создавачот на човечкиот род, камењата го задржале човечкиот мирис. Каменот и човекот претставуваат двојно движење на искачувањето и симнувањето. Човекот се раѓа од Господ и нему му се враќа“. (Шевалие/ Гербран, 2005, стр. 441). Овој аспект од симболиката на каменот дискретно е вграден во поезијата на Ангелова во книгата „Хераклеја Линкестис“. Каменот што таа го опева е македонски, а тој има душа, има мирис и е поврзан со македонскиот човек од дамина до денес:

„(...) Соништата посакувани од човека
животните текови во карпата ги исекле.

Со изгревот и вечната полка
воскреснуваат Хераклеја и Херакле“. (Од песната „Хераклеја и Херакле“, Ангелова, 2018, стр. 17).

„Каменот е симбол и на Земјата – мајка (...) Како елемент на градбата, каменот е поврзан со трајното населување на народите (...). Тој има важна улога во односите меѓу небото и земјата“. (Шевалие/ Гербран, 2005, стр. 442). „Каменот е симбол на статичниот живот: Неизменет откако предците го подигнале или во него ги врежале своите пораки, тој е вечен (...). Каменењата се понекогаш олицетворение на душата на предците“. (Шевалие/ Гербран, 2005, стр. 443).

Ваквата симболика на каменот од светското културно наследство е акумулирана и цврсто вградена во поезијата од оваа поетска збирка. Македонија во поезијата на Вања Ангелова е олицетворена во жена, во мајка, иако можеби латентно и таа е земја-мајка, која имала свои деца – предците, чија душа остана врежана во каменот.

Поезијата од стихозбирката „Хераклеја Линкестис“ од Вања Ангелова е целосно посветена на Македонија. Но, таа пред сè подучува на широчина, на широкоградост и космополитизам. Носи оваа поезија длабоко наднационално наравоучение, иако е светлосни години оддалечена од педагогичноста, дидактичноста и голото рационализирање.

Поезијата на Ангелова од оваа стихозбирка носи во себе и митска длабочина, што бездруго е резултат на ерудицијата на поетесата. Имплицирани се во овие стихови македонштината, македонското исконско самочувство, нејзината историја, митологија и сегашност. Но, се чини, најприсутна од сè во стиховите на реномираната бугарска поетеса Вања Ангелова е чистата уметност која уште еднаш и по којзнае кој пат ја

потврдува вечната вистина – дека поезијата и уметноста се бесконечни и ги надминуваат конвенциите од секаков тип.

Човекољубието, кроткоста и космополитизмот на Ангелова како човек и уметник, очигледни и во оваа нејзина поетска книга, допуштаат и бездруго заслужуваат на нив да се примени познатата максима на академик Гане Тодоровски: „Кон вечноста – (само) преку човечноста“!

Користена литература

1. Ангелова, В. (2018). *Хераклеја Линкестис*. Битола: Битолски книжевен круг.
2. Шевалие, Ж./ Гербран, А. (2005). *Речник на симболите*. Скопје: Табернакул.

*

3. Vojtech Zamarovsky, V. (1989). *Junaci antičkih mitova*. Zagreb: Školska knjiga.

Lusi Karanikolova-Chochorovska

Goce Delchev University, Republic of Macedonia

**„Heraclea Lyncestis“ from Vanja Angelova or: About Ancient History, Toughness,
Humanity and Infinity**

„Macedonia – Theogony – Cosmogony”

Abstract: This text is an attempt for elementary simplification of the poetry of the anthology “Heraclea Lyncestis” from Vanja Lazarova in Macedonian language. The accent is placed on the structure of the anthropology, whose songs are inspired by Macedonia and Macedonian history. The main trump in this poetry, according to our opinion, is the stone metaphor, which is related to Macedonian history and Macedonian soil, in the past and today.

Keywords: *Macedonia, Macedonian history, stone, stone metaphor, stone symbolism.*

ГОД. III
БР. 6

ПАЛІМПСЕСТ

PALIMPSEST

VOL. III
NO 6